

İRADEMİZİ GÜÇLENDİRME

الْمَّ (1) أَحْسَبَ النَّاسُ أَنْ يَتْرُكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ (2)

“Elif, Lâm, Mîm. Müminler sadece **“İman ettik”** demeleri sebebiyle kendi hallerine bırakılıvereceklerini, **imtihana tâbi tutulmayacaklarını mı** zannettiler?” (*Ankebüt: 1-2*)

Muhterem Müslümanlar! Hutbemiz, **“İrademizi güçlendiren ve felç eden hususlar ”** hakkındadır.

İrade; herhangi bir şeyi yapıp yapmama hususunda, karar verme **gücü veya eğilimidir.** Yani iki şeyden birini seçme durumunda bulunan bir insanın, o iki şeyden herhangi birini seçme cehd ve gayretini ortaya koymasısıdır.

Aslında irade, Allah’ın kudret ve kuvvetiyle tecelli etmesi için **bir şart-ı âdîdir.** Bu şart-ı âdîde, sebeple sonuç arasında tenasüb-i illiyet prensibine göre bir denklik yoktur. Bir çekirdekten koca bir çam ağacının meydana gelmesi, bir yumurtadan civcivin çıkması, *-arka plandaki hazırlıkları bilmeyenler için-* şehirleri aydınlatan bir elektrik şebekesinin düğmesine dokunma ile, şehirlerin aydınlanması veya karanlığa gömülmesi gibi örnekler verilebilir. Böyle durumlarda sebep ile netice arasında münasebet, kat’iyen söz konusu değildir. **Normal şartlar altında o sebebin, bu neticeyi meydana getirmesi imkânsızdır.**

İradenin mahiyeti ne olursa olsun, mademki Allah bazı şeyleri onun üzerine bina etmiştir; öyleyse ona itibar edip iradenin hakkını vermek lâzımdır. **Allah, geleceğimizi, bizim iradelerimiz üzerine kurmuştur,** yani geleceğimiz adına irade, bir bakıma plan ve proje gibidir. Bu nedenle geçmişe **“Kader”** açısından geleceğe de **“İrade”** açısından bakarız. Belki de Allah, geleceğimizi tayin ederken bizim irademizle yaptığımız çok küçük şeylere göre hüküm verecektir.

İrade-ımtihan münasebeti açısından meselenin bir diğer yönü de şudur: Biz kendimize ait vazifeleri yapıp kat'iyen şe'n-i rubûbiyetin gereğine karışmamalıyız. Evet, bu da yine bir irade meselesidir. Zira bizim, Allah'ın yapacağı şeylere talip olmamız, irademizi aşan bir mevzudur. Kaldı ki gücümüzü, takatimizi aşan şeyleri talep, neticede bizim ye'se düşmemize ve imtihanı kaybetmemize de sebep olabilir.

Harbe giderken vezirleri Celâleddin Harzemşah'a demişler: **“Sen muzaffer olacaksın!”**; O da onlara: **“Ben Allah'ın emriyle cihad etmekle mükellefim. Galip veya mağlup etmek Allah'a aittir.”** diye cevap vermiş.

Netice itibarıyla bize kulluk yapmak düşer. Allah'a karşı: **“Ben böyle yaparsam, Sen böyle yapar mısın?..”** türünden gizli de olsa, pazarlık yapıyor gibi tavırlar takınmak **kat'iyen kulluk sınırları içinde mütalâa edilemez.**

İradenin devamlı olarak güçlendirilmesi gerekir. Bunun için de **dua ve istiğfar** çok önemli iki faktördür. **“İstiğfar meyelân-ı şerrin kökünü keser, dua meyelân-ı hayra kuvvet verir.”** Şerre meyletmenin kökünü kesen istiğfar; geçmiş günahlara nedamet etmek, hâlihazırdaki istikameti korumak ve gelecek adına günahlara karşı tavır belirleyerek kararlı olmak.. bir diğer ifadeyle Allah'a yöneldiğini vicdanında tam duymak demektir. **Böyle bir istiğfar,** her türlü şerrin ve şerre meyletmenin kökünü kesen bir **tılsım veya iksir** gibidir. Dua vesilesi ile Rahmeti Sonsuz'la münasebete geçen insan, O'nun kuvvetine dayanmış, himayesine girmiş ve nefsanîliğin gayyalarına yuvarlanmaktan kurtulmuş olur.

Aziz Müminler!

İnsan ruhunu felç eden, irade insanının önünü kesen birçok mania vardır. Bu mâniyalardan biri de hiç şüphesiz yeme-içme ve beden istekleri karşısında dize gelme gibi

şehvânî arzu ve isteklerdir. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) hiçbir zaman, **rahata düşkünlük ve tenperverliğe** takılıp kalmamış, açlıktan bayılırken, susuzluktan kavrulurken bile O (s.a.s), iradesiyle önüne çıkan bütün sıkıntıları aşmış ve Allah'ın inayet ve keremiyle hedeflediği noktaya ulaşmıştır.

Hız. Âişe Validemiz'in (radıyallahu anhâ), ifade ettiği şu sözler, O Zât'ın (s.a.s) yaşadığı hayatı aksettirme adına çok önemlidir: **“Bazen iki ay geçirdi de evimizdeki ocak yanmaz ve su kaynamazdı. Bir gün kız kardeşimin oğlu Urve, “Teyzeciğim! Ne yiyip ne içiyordunuz?” dedi. Ben de “İki siyah; bir su, bir de hurma.” dedim.”**

Makam arzusu ve şöhret düşkünlüğü, kalbin üzerine zift çekip, ruhu felç eden kötü hasletlerdendir. **“Şöhret, zehirli bala benzer. Eğer o belâyâ düşersen, biz, Allah'tan geldik ve yine O'na döneceğiz de ve kurtul.”**

İrade insanları, Allah'a intisap etmenin dışında herhangi bir şan u şerefe iltifat etmezler. Hız. Ömer'in ifadesiyle, **“Allah, bizi diniyle şerefli kılmıştır.”** Bunun dışında başka bir şeref aramak beyhudedir derler ve yapmaları gereken şeyleri yapmaya devam ederler.

Diğer bir mânia ise izzet ve gururdur. “Örnek bir insan” olarak gönderilen peygamberler ve onların izinden giden irade kahramanları **“onurum ve şerefim”** dememiş ve hiçbir zaman **şahsî izzetlerine, gururlarına takılmamışlardır.**

Hız. İbrahim'in (aleyhisselâm) görmediği hakaret, çekmediği meşakkat, uğramadığı belâ ve musibet kalmamış; ateşler içine atılmış, ama o büyük nebi, **“İzzetime dokundu.”** dememiş ve yüce davasını tebliğden bir an olsun geri durmamıştır.

Hız. Musa (aleyhisselâm) çok şerefli ve onurlu olarak yetişmiş ama maruz kaldığı sıkıntılar karşısında **“Onurum ve şerefim.”** deyip peygamberlik vazifesini terk etmemiş, firavunun karşısına çıkıp onunla hesaplaşmış ve orada da tevhide ilan etmiştir.

Çilekeş nebi Hız. Mesih (aleyhisselâm), hayatının baharında kavmi tarafından ölümlle tehdit edilmiş; çeşit çeşit hakaretlere maruz kalmış ve hatta aç ve susuz bırakılmış da o, görmüş olduğu bütün bu eziyetlere takılıp kalmamış **“Onur ve gururum.”** diyerek kendine de takılmamış, çarmihların gölgesinde bile vazifesine devam etmiştir.

İrade insanını tehdit eden hususlardan biri de insandaki “korku hissi”dir. Evet, iradenin zafer duygusunu felç eden bir his varsa o da **korkudur**. Ehl-i dünya, mü'minlerin bu damarından her zaman istifade etmiştir/etmektedir. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), böyle bir tehdit ve hücumun en şiddetlilerine maruz kalmıştır. Amcası Ebû Talib'in ölümünden sonra müşrikler toptan hücumla geçince, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) inkisar içinde: **“Bağrını açıp beni koruyordun. Yokluğunu ne kadar da çabuk hissettirdin Ey Amcacığım!”** demişti.

Ancak O (sallallâhu aleyhi ve sellem), o güne kadar olduğu gibi, ondan sonra da hep **“Allah, vekil olarak bize yeter.”** demiş ve bütün engelleri aşarak yoluna devam etmiştir.

Cenâb-ı Hak; irademizi güçlendirerek, sayılan bu mânialara takılıp mahvolmaktan nefsimizi ve neslimizi muhafaza eylesin.